

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра соціальної педагогіки та спеціальної освіти**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

О.І.Гура

2021 р.

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	БАКАЛАВРСЬКИЙ
СПЕЦІАЛІСТЬ	016 Спеціальна освіта
ОСВІТНЬО- ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА	Логопедія
СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ	016.01 Логопедія
ОСВІТНЯ КВАЛІФІКАЦІЯ	Бакалавр зі спеціальної освіти

Запоріжжя, 2021

ВСТУП

Наскрізна програма практики є основним навчально-методичним документом, що забезпечує комплексний підхід до організації практичної підготовки, системність, безперервність та послідовність змісту і завдань навчальних і виробничих практик спеціальності 016 Спеціальна освіта освітньої програми 016.01 Логопедія.

Наскрізна програма практичної підготовки складена на основі:

- освітньо-професійної програми бакалавр (пр. №7 від 23.02.2021 Вченої ради ЗНУ) та відповідає стандарту вищої освіти спеціальності 016 Спеціальна освіта.

Комплекс навчальних і виробничих практик спрямований на формування умінь, навичок, компетентностей, що відповідають кваліфікації, яку отримує здобувач вищої освіти та дає можливість займати відповідні посади.

Ступінь вищої освіти	БАКАЛАВРСЬКИЙ
Спеціальність	016 – Спеціальна освіта
Спеціалізація	016.01 Логопедія
Освітньо-професійна програма	Логопедія
Освітня кваліфікація	Бакалавр зі спеціальної освіти

№ з/п	Вид практики	Обсяг кредитів	Місце проведення практики (організації, підприємства, установи)	Первинна посада, за якою проходить практика	Вміння (компетентності, якими повинен оволодіти студент)
1	Навчальна практика «Ознайомча» (1 курс, 2 семестр)	3	Заклади спеціальної та інклюзивної освіти, Інклюзивно-ресурсні центри, громадські об'єднання, Лабораторія спеціальної освіти та психологічного консультування факультету соціальної педагогіки та психології	Здобувач освіти практикант	ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії. СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами, зокрема з порушеннями мовленнєвого розвитку. СК-12. Здатність організовувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої соціальної інтеграції. СК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми

					сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб. СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.
2	Навчальна практика «Асистент вчителя» (2 курс, 4 семестр)	6	Спеціальні та інклюзивні класи (групи) закладів загальної середньої та дошкільної освіти	Асистент вчителя-дефектолога. Асистент вчителя з корекційної освіти. Асистент вихователя закладу дошкільної освіти	СК-6. Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з інвалідністю, в тому числі, і з порушеннями мовленнєвого розвитку в різних типах закладів. СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища. СК-17. Здатність залучати та доцільно використовувати ресурси у наданні корекційної, педагогічної та соціальної допомоги, підтримки сім'ям, дітям, молоді з особливими освітніми потребами. СК-18. Здатність до формування й розвитку соціокультурного середовища, сприятливого для осіб з особливими освітніми потребами.
3	Виробнича практика «Соціально-виховна»	6	Заклади системи соціального захисту. Спеціальні	Асистент вихователя соціального по роботі з	СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні,

	(3 курс, 6 семестр)		<p>загальноосвітні школи-інтернати. Центри соціальної реабілітації Лабораторія спеціальної освіти та психологічного консультування факультету соціальної педагогіки та психології. Громадські об'єднання</p>	<p>дітьми з інвалідністю Асистент вчителя-дефектолога Асистент соціального педагога Асистента вихователя закладу дошкільної освіти</p>	<p>медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності. СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з порушеннями мовленнєвого розвитку, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення. СК-6. Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з інвалідністю, в тому числі, і з порушеннями мовленнєвого розвитку в різних типах закладів. СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища. СК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб. СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.</p>
--	---------------------	--	--	--	--

					СК-20. Здатність доцільно добирати та застосовувати логопедичні технології для корекції мовленнєвого розвитку осіб з різними нозологіями з урахуванням соціально-педагогічного контексту.
4	Виробнича Практика «Логопедична» (4курс, 8 семестр)	9	Заклади спеціальної та інклюзивної освіти. Навчально-реабілітаційні центри. Логопедичні кабінети в медичних закладах. Логопедичні пункти. Інклюзивно-ресурсні центри. Лабораторія спеціальної освіти та психологічного консультування факультету соціальної педагогіки та психології. Громадські об'єднання	Логопед; асистент вчителя-логопеда	СК-6. Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з інвалідністю, в тому числі, і з порушеннями мовленнєвого розвитку в різних типах закладів. СК-8. Готовність до діагностико-консультативної діяльності. СК-10. Здатність до системного психолого-педагогічного супроводу сім'ї, яка виховує дитину з особливими освітніми потребами. СК-11. Здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації. СК-17. Здатність залучати та доцільно використовувати ресурси у наданні корекційної, педагогічної та соціальної допомоги, підтримки сім'ям, дітям, молоді з особливими освітніми потребами.

					СК-20. Здатність доцільно добирати та застосовувати логопедичні технології для корекції мовленнєвого розвитку осіб з різними нозологіями з урахуванням соціально-педагогічного контексту.
--	--	--	--	--	---

МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Навчальна практика відповідає визначеним освітньою програмою програмним результатам навчання:

РН-3. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.

РН-4. Застосовувати для розв'язування складних задач спеціальної освіти сучасні методи діагностики психофізичного, зокрема мовленнєвого розвитку дітей, критично оцінювати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рекомендації щодо створення найоптимальніших умов для здобуття освіти.

РН-5. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.

РН-7. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом.

РН-8. Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку, діагностико-консультативну діяльність.

РН-12. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами, зокрема з порушеннями мовленнєвого розвитку.

РН-13 Володіти методиками сприяння соціальній адаптації осіб з особливими освітніми потребами, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.

РН-14. Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, логопеда, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.

РН-10. Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.

РН-17. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.

РН-18. Знати культурні й наукові цінності, їх місце у загальній системі знань про природу людини і суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

Виробнича практика відповідає визначеним освітньою програмою програмним результатам навчання:

РН-4. Застосовувати для розв'язування складних задач спеціальної освіти сучасні методи діагностики психофізичного, зокрема мовленнєвого розвитку дітей, критично оцінювати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рекомендації щодо створення найоптимальніших умов

для здобуття освіти.

РН-6. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами, зокрема з порушеннями мовленнєвого розвитку з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

РН-8. Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку, діагностико-консультативну діяльність.

РН-10. Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.

РН-11. Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвивального навчання дітей з особливими освітніми потребами, зокрема з порушеннями мовленнєвого розвитку.

РН-12. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами, зокрема з порушеннями мовленнєвого розвитку.

РН-14. Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, логопеда, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.

РН-17. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.

РН-20. Застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

РН-21. Працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку в різних типах закладів.

Метою **навчальної практики «Ознайомчої»** є ознайомлення студентів з контингентом дітей з особливими освітніми потребами, сучасними методами та формами організації освітнього процесу в групах, формуванням професійних умінь, потрібних для корекції, розвитку, навчанням та вихованням дітей з особливими освітніми потребами; виховання відповідального ставлення до професійної діяльності та потреби постійно поповнювати власні знання та творчо застосовувати їх на практиці.

Завдання практики:

- сформувати цілісне уявлення про спеціальну освіту;
- дати уявлення про дітей з різними формами психофізичного розвитку, особливості нозологій;
- ознайомити студентів з методами, формами, засобами здійснення корекційно-розвивальної роботи та методиками діагностики;
- виховувати у студентів любов до педагогічної професії, стимулювати до поглиблення педагогічних знань та удосконалення педагогічних здібностей.

Зміст практики

1. Ознайомлення зі специфікою освітнього процесу в різних структурах спеціальної, інклюзивної освіти.
2. Ознайомлення з особливостями розподілу обов'язків та особливостями професійного співробітництва різних фахівців (вихователя-методиста, вихователя, логопеда, корекційного педагога, музичного керівника, інструктора з фізичного виховання тощо) у процесі забезпечення ефективної навчально-виховної та корекційно-розвивальної роботи з дитиною з особливостями психофізичного розвитку.

3. Аналіз змісту і структури розвивального середовища спеціальної групи: обладнання, добір дидактичного матеріалу (демонстраційного та роздаткового), його відповідності педагогічним, психічним і гігієнічним вимогам.
4. Аналіз змісту і структури корекційної роботи спеціального навчального закладу: ресурси, наявність спеціалістів, які опікуються дітьми з особливостями психофізичного розвитку, матеріально-технічне забезпечення організації, обладнання, його відповідність потребам дітей з особливостями психофізичного розвитку.
5. Ознайомлення з планами навчально-виховної роботи корекційного педагога.
6. Вивчення інформаційних матеріалів групи і закладу для батьків дітей з особливостями психофізичного розвитку.
7. Участь у громадському житті закладу спеціальної, інклюзивної освіти.
2. Метою **навчальної практики «Асистент вчителя»** є формування у студентів професійних умінь і навичок планування та організації цілісного освітнього процесу в спеціальних та інклюзивних класах закладів загальної середньої та дошкільної освіти.

Завдання практики:

- ознайомлення студентів-практикантів із специфікою діяльності, умовами і способами організації освітнього процесу в спеціальних та інклюзивних класах закладів загальної середньої та дошкільної освіти;
- ознайомлення з функціональними обов'язками асистента вчителя-дефектолога, асистента вчителя з корекційної освіти, асистента вихователя;
- формування навичок діагностичного обстеження пізнавальної та емоційно-вольової сфер дітей з особливими освітніми потребами;
- ознайомлення з документацією, особливостями її ведення, посадовими обов'язками асистента вчителя-дефектолога в умовах інклюзивної освіти, нормативно-правовою базою інклюзивної освіти в Україні;
- ознайомлення з метою, засобами та принципами організації спільної роботи з вчителями, психологами, вихователями, музичним керівником і іншими співробітниками закладу, а також батьками дітей;
- формування комунікативних навичок в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами, добір методично відповідного мовного матеріалу, наочних і технічних засобів навчання учнів з особливими освітніми потребами.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

1. Здійснення корекційно-розвивального супроводу дітей з особливими освітніми потребами (разом із вчителем класу, вихователем групи).
2. Проведення навчальних, виховних, соціально-адаптаційних та корекційних заходів використовуючи різноманітні форми роботи та запроваджуючи ефективні форми їх проведення.
3. Допомога дітям з особливими освітніми потребами виконувати навчальні завдання; залучення дітей з особливими освітніми потребами до різних видів навчальної діяльності на уроці, занятті.
4. Ознайомлення з індивідуальною програмою розвитку дитини з особливими освітніми потребами.
5. Адаптація навчальних матеріалів з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності дітей з особливими освітніми потребами.
6. Спостереження за дитиною з особливими освітніми потребами з метою вивчення її індивідуальних особливостей, схильностей, інтересів та потреб.
7. Формування у дітей з особливими освітніми потребами навичок саморегуляції та самоконтролю.
8. Співпраця з фахівцями, які безпосередньо працюють з дитиною з особливими освітніми потребами та беруть участь у розробленні індивідуальної програми розвитку дитини з особливими освітніми потребами.

9. Сприяння розвитку дітей з особливими освітніми потребами, поліпшенню їх психоемоційного стану.

10. Стимуляція розвитку соціальної активності дітей з особливими освітніми потребами, що сприяє виявленню та розкриттю їх здібностей, талантів, шляхом залучення цих дітей до участі у науковій, технічній діяльності, художній творчості.

11. Спілкування з батьками дітей з особливими освітніми потребами, надання їм необхідної консультативної допомоги.

12. Інформування вчителя класу / вихователя та батьків про досягнення дітей з особливими освітніми потребами.

3. Метою **виробничої практики «Соціально-виховної»** – вироблення і вдосконалення практичних вмінь та навичок соціального виховання, адаптації, соціалізації дітей з ООП, які необхідні майбутньому корекційного педагога, на посадах асистента соціального вихователя по роботі з дітьми з інвалідністю, соціального педагога, соціального працівника.

Завдання практики:

- формувати навички добору діагностичних методик вивчення соціального розвитку дитини; індивідуальних особливостей розвитку дітей з ООП, їх інтерпретації та рекомендації щодо створення найоптимальніших умов для соціалізації та здобуття освіти;
- формувати практичні уміння вести соціально-виховну та корекційно-розвивальну роботу в закладах для дітей з ООП;
- розвивати уміння використовувати здоров'язбережувальні технології при проведенні режимних моментів та компенсаторно-корекційних заходів;
- вчити добирати та доцільно використовувати ефективні форми й методи адаптації, соціалізації та компенсаторно-корекційного процесу з дітьми з інвалідністю;
- розвивати уміння співпрацювати з командою фахівців та сім'єю.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

I. Організаційний етап

1. Установча конференція на факультеті. Ознайомлення із змістом та завданнями в період практики.
2. Розподіл студентів по групах. Закріплення студентів за наставниками від баз практики.
3. Ознайомлення з матеріально-технічною базою закладів проходження практики.
4. Ознайомлення з порядком ведення основної документації закладів щодо організації роботи з дітьми з ООП.
5. Ознайомлення з порядком розробки, реалізації та перегляду індивідуальних програм розвитку дитини.
6. Ознайомлення з розкладом режимних моментів закладів.
7. Бесіда з соціальними вихователями по роботі з дітьми з інвалідністю (соціального педагога, соціального працівника) щодо індивідуальних, соціально-психологічних особливостей дітей.
8. Ознайомлення з правилами внутрішнього трудового розпорядку, охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії та протипожежного захисту.

II. Основний етап.

1. Діагностична діяльність.

- 1) Проведення психолого-педагогічного обстеження дітей з ООП.
- 2) Проведення соціально-педагогічної діагностики дитини з ООП та сім'ї.

2. Компенсаторно-корекційна діяльність.

- 1) Проведення заходів щодо психолого-педагогічної корекції особистості,

- спрямованої на вироблення самостійності у будь-якій діяльності дитини.
- 2) Сприяння розвитку інтелектуальних здібностей та мовлення дітей з інвалідністю.
 - 3) Розвиток емоційно-вольових якостей з урахуванням потенційних можливостей дитини з інвалідністю.
 - 4) Ознайомлення з проведенням занять з лікувальної фізкультури та масажу згідно з призначенням лікаря
3. Соціальна адаптація.
- 1) Виховання в дітей з ООП навичок самообслуговування.
 - 2) Надання дітям з ООП соціально-психологічної допомоги.
 - 3) Організація дозвілля, рухової активності, виховних заходів.
 - 4) Закладання основи оволодіння професіями, які дають можливість працювати в домашніх умовах.
4. Робота з батьками.
- 1) залучення членів сім'ї дитини з ООП до участі в розвитку здібностей з урахуванням потенційних можливостей дитини.
 - 2) Проведення соціально-педагогічної консультації сім'ї.
- III. Заключний етап
- 1) Оформлення звітної документації. Підготовка до заліку. Надання керівникові практики звітної документації (звіту) – щоденник, конспекти індивідуального та підгрупового заняття, план бесіди, консультування батьків.
 - 2) Підсумкова конференція.

4. Метою **виробничої практики «Логопедичної»** є формування та розвиток у студентів професійних умінь і навичок проведення логопедичної роботи в освітніх та медичних закладах на посадах асистентів логопедів, логопедів.

Завдання практики:

- ознайомлення студентів-практикантів із специфікою діяльності асистента логопеда, логопеда в освітніх та медичних закладах, умовами і способами організації освітнього та корекційного процесу, контингентом, комплектуванням;
- ознайомлення з функціональними обов'язками асистента логопеда освітнього закладу та логопеда медичного закладу;
- формування практичних навичок та умінь психолого-педагогічного і логопедичного обстеження осіб з порушеннями мовлення;
- формування навички здійснення методично правильного вибору словесного матеріалу, наочних, технічних засобів навчання осіб з порушеннями мовлення; а також демонстраційного та роздаткового дидактичного матеріалу;
- набуття навички реалізовувати спільну роботу з членами мультидисциплінарної команди, а також батьками дітей;
- сприяння набуттю навички проведення корекційно-розвивальної роботи з особами з порушеннями мовлення різного генезу;
- заохочувати творчо застосовувати знання, отримані при вивченні психолого-педагогічних та корекційних дисциплін, фахових методик; інноваційні методи і прийоми роботи у відповідності з віковими, індивідуальними особливостями осіб з порушеннями мовлення різного генезу.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

1. Ознайомлення з роботою логопедів та вчителів-логопедів освітніх та медичних закладів (режим дня, розклад занять, умови комплектації, матеріальне забезпечення освітнього процесу).
2. Знайомство із системою планування корекційної роботи логопедів (програми, плани, навчально-методичні посібники, дидактичний матеріал), засобами які використовують логопеди, вчителі-логопеди.

3. Ознайомлення здобувачів освіти з особливостями створення корекційно-розвивального середовища для осіб з порушенням мовленнєвого розвитку;
4. Вивчення особливостей роботи логопедів, вчителів-логопедів та родинними вихованців, членами мультидисциплінарної команди (форми роботи, методи, наочність, стиль педагогічної взаємодії).
5. Проведення студентами – практикантами занять щодо корекції мовленнєвого розвитку у співпраці зокрема залікових занять) з логопедами, вчителями-логопедами, їх аналіз та самоаналіз.
6. Самостійне проведення студентами – практикантами діагностики осіб з порушеннями мовлення, їх аналіз та самоаналіз.
7. Участь у громадському житті колективу бази практики.
8. Оформлення звітної документації виробничої практики
9. Обговорення висновків, вражень практики на заключній конференції.

КОНТРОЛЬ ЗА ПРОХОДЖЕННЯМ ПРАКТИКИ

Контроль за роботою студентів під час практики здійснюють: – від університету: методисти від кафедр, керівники практики, які відповідають за організацію практики, завідувачі кафедр, які забезпечують проведення практики, заступник декана факультету соціальної педагогіки та психології з навчальної роботи, декан факультету соціальної педагогіки та психології; – від бази практики: керівник практики від бази практики. Види та форми поточного та підсумкового контролю визначаються робочими програмами практик та навчальними планами.

ВИМОГИ ДО ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Основними видами звітної документації є звіт студента про проходження практики та щоденник практики. Інші види звітної документації визначаються робочими програмами практик, за пропозиціями випускових кафедр та затверджуються радами факультетів.

ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Критерії оцінювання роботи студентів під час проходження практик визначаються робочими програмами практик. Підсумки практик підводяться керівником практики від кафедри на підставі оцінювання роботи студентів на базах практик, оформлення звітної документації та захисту звітів. Оголошення оцінок за проходження практик відбувається на підсумкових конференціях. Результати практик обговорюються на засіданні кафедри, науково-методичної та вченої ради факультету соціальної педагогіки та психології.